

Keittiön inhottava

Hävittäminen: Taistele banaanikärpäsiä vastaan siistillä keittiöllä ja kotitekoisilla ansoilla

Ei-toivottu: Banaanikärpäset livahtavat koteihin loppukesästä kaupan hedelmäpusseissa

Drosophila melanogaster
Drosophila melanogaster – tuttavallisemmin banaanikärpänen. Mahlakärpästen heimoon kuuluvista lajeista tämä viihtyy sisätiloissa. Kärpäsellä on vaaleanruskea vartalo, yksi siipipari ja yleensä punaiset silmät. Laji on kotoisin Afrikasta, josta se on levinnyt hedelmä- ja tavarakuljetusten mukana ympäri maailmaa. ”Suomessa tavattavat kärpäset ovat sekä näitä kosmopoliitteja sitrushedelmien mukana matkaajia että osittain täällä kehittyntä kantaa”, kertoo Eläinmuseon intendentti Larry Hulden Luonnontieteellisestä keskusmuseosta.

Munat matkaavat hedelmissä
Nimestään huolimatta banaanikärpänen leviää minkä tahansa hedelmän matkassa. Kaukana munituille munille ei käy kuinkaan lento- tai laivamatkan aikana. Suomen päässä munan kehittyminen toukkavaiheeseen käynnistyy yleensä väliaikaisvarastossa. Kun hedelmät ehtivät kauppaan ja sieltä lämpimiin kotioloihin, ilmestyy aikuinen banaanikärpänen kuvioihin nopeasti. Kotioloissa kärpäset munivat hedelmiin tai biojätteisiin. Sesonkiaikana banaanikärpäsiä villitsevät etenkin roskakoriin jätetyt omenat.

Loppukesä tuo kärpäset
Banaanikärpäsiä on runsaasti loppukesästä ja alkusyksystä. Ne löytävät tiensä kotiin myös ulkoa, jos ikkunasta leijaillee hedelmän tuoksu. Heinä–elokuussa on usein niin lämmintä, että banaanikärpäset voivat lisääntyä ulkonakin. Pidemmälle syksyn mentäessä kärpäset katoavat itsestään. Lämpötilan laskiessa lähelle nollaa toukat voivat kuolla jo kauppamatkan aikana. Ne eivät kestä kylmää eivätkä pysty talvehtimaan Suomessa.

Nopea lisääntyjä
Banaanikärpästen valloitukseen riittää, että hedelmäpusseissa kotiin kulkeutuu muutama toukka. Sisälämpötiloissa kärpäset kehittyvät reilussa viikossa toukista aikuisiksi. Aikuiset kärpäset lisääntyvät lämpimissä oloissa nopeasti. Naaras munii 100–200 munaa, joista noin puolet kehittyvät toukkavaiheeseen. Vajaassa kuukaudessa kärpäsiä syntyy aimo satsi, jos menoon ei puutu. Aikuinen banaanikärpänen elää 3–4 viikkoa.

Erikoislähikuva
Elektronimikroskoopilla otettu kuva banaanikärpäsen päästä. Luonnollisessa koossa kullanruskea ja punasilmäinen banaanikärpänen on vain noin 2,5 millimetriä pitkä.

